

FRA RISIKOBØRN TIL MØNSTERBRYDERE

Af seniorforsker og psykolog Else Christensen, Socialforskningsinstituttet, København

Først vil jeg præsentere mig selv, så I kan vide, hvilken baggrund, jeg taler ud fra. Jeg er psykolog og har i mange år, før jeg begyndte at arbejde som forsker, arbejdet i praksis med børn og familier med vanskeligheder. Igennem 10 år har jeg været ansat i et krisecenter for voldsramte kvinder og prøvet at støtte dem igennem den svære livssituation, når det handler om vold i familien. I de seneste 10 år har jeg arbejdet som forsker. Der har jeg lavet forskellige undersøgelser om børn og familier, herunder om omsorgssvigt, om børn i familier med hustrumishandling og om børn i familier med alkoholmisbrug.

Idag vil jeg tale om fire temaer:

1. Hvad ligger der i begrebet social arv?
2. Hvad vil det sige at være et ”risikobarn”?
3. Hvad skal der til for at bryde den sociale arvs negative mønstre?
4. Hvor har vi mulighed for at handle ?

Jeg tager udgangspunkt i min faglige viden som forsker og som psykolog og betragter mig selv som en slags konsulent (eventuelt som en opslagsbog) for den proces, som I har i gang med hensyn til at finde nye veje i omsorgen for børn.

Jeg vil forsøge at tale så konkret som muligt, så I kan bruge oplægget i det gruppearbejde, der kommer bagefter.

1. Hvad ligger der i begrebet social arv?

”Jeg har et spørgsmål om social arv”, lyder det i telefonen. Det er en studerende, der er i gang med at skrive opgave. ”Hvor stor er den sociale arv for børn i voldelige familier?” fortsætter den studerende. ”Hvad mener du?”, spørger jeg. - ”Jeg spørger, hvor stor er den sociale arv for børn i voldelige familier? ”, lyder det igen. - ”Hvad tænker du på, når du siger den sociale arv?” - ”Jamen er det ikke det ord, I bruger? Hvor mange børn i voldelige familier bliver selv voldelige, når de bliver voksne?”

Hvad er det egentlig, vi mener, når vi siger ”social arv” og hvilke ord bruger vi, når vi skal definere begrebets indhold? Som ovenstående telefonsamtale illustrerer, bruges begrebet blandt andet til at karakterisere det forhold, at en given adfærd hos forældrene gentages af børnene, når de blive voksne, fx alkoholmisbrug, incest, kriminalitet og som her voldelig adfærd.

Men begrebet bruges også på andre måder, fx til at karakterisere individets personlige og/eller sociale forudsætninger for en given adfærd, fx indlæring (eller manglende social indlæring) under opvæksten, som øger risikoen for, at den pågældende selv vil udøve vold som voksen.

Social arv er ikke noget veldefineret begreb.

Det er snarere en billedlig beskrivelse af en almen viden om, at børn i et vist omfang kommer til at ligne deres forældre, både når det handler om genetiske forhold, når det handler om social status, når det handler om psykosociale problemer, og når det handler om menneskelige ressourcer til at tackle problemerne.

Der er tale om nogle forhold, som er komplicerende og tidskrævende at forklare i almindelig samtale. Ved at betegne det, der sker, som ”social arv” skaber man en genvej, hvor associationen til begrebet arv skaber en intuitiv forståelse af de processer, der finder sted.

Social arv som viden, holdninger og personlighedstræk:

I Gyldendals Psykologisk-Pædagogiske ordbog (Gyldendal 1997) afgrænses social arv som: “tilegnelse af viden, holdninger og personlighedstræk gennem opvækstmiljøet; barnets overtagelse af forældrenes personlighedstræk og dermed udfoldelsesmuligheder”.

I det følgende vil begrebet blive brugt ud fra denne afgrænsning. Det vil desuden blive sat ind i en udviklingspsykologisk sammenhæng, således at dette bidrag i særlig grad præsenterer en psykologisk indfaldsvinkel.

2. Hvad vil det sige at være et risikobarn?

Egentlig er det jo et forfærdeligt ord: risikobarn. Det er et slang-udtryk.

Det, der menes, er børn, som efter erfaring og videnskabelig dokumentation, har en større risiko end andre børn, for at få en række psykosociale problemer som voksne.

Det, der giver børnene den øgede risiko er, at deres forældre (de voksne, der skal tage sig af dem) ikke har de ressourcer, der skal til for, at børnene kan få en god opvækst.

Det spændende spørgsmål er, hvordan det kommer til at gå disse børn, når de bliver voksne.

Men først nogle stikord til, hvad der karakteriserer opvæksten for de børn, vi kalder risikobørn. Hvad er det for forhold under opvæksten, der i særlig grad giver risiko for problemer i voksenlivet?

Der kan være tale om:

- *at forældrene dør fra børnene mens de er små (selvmord, ulykker, sygdom)*
- *at forældrene er så fattige, at de ikke kan give børnene ordentlige rammer for opvæksten, herunder mad, tag over hovedet, tøj og undervisning*
- *at forældrene er syge, fysisk eller psykisk syge og derfor ikke kan give børnene ordentlige rammer for deres opvækst*
- *at forældrene er dårligt begavede og derfor ikke kan give børnene ordentlige rammer for opvæksten*
- *at forældrene lever på en måde, så de ikke har ressourcer/kræfter til at tage sig af børnene, fx alkoholmisbrug, stofmisbrug, vold i hjemmet eller andre forhold, der medfører, at forældrenes opmærksomhed er hos dem selv og ikke hos børnene*

- *eller at forældrene bliver udsat for en begivenhed/der sker noget i deres liv, som betyder, at de kommer i akut krise (det kan være en ægtefælle, der dør, en ulykke, en uønsket forandring), der eventuelt kan udvikle sig til at blive en permanent livstilstand. Det er forskelligt, hvordan folk reagerer på kriser, men nogle gange bliver folk helt slået ud.*

I de tilfælde, som har interesse i denne sammenhæng, er barnets øgede risiko for at få et dårligere liv end andre børn således udtryk for, at barnets forældre af en eller anden grund ikke magter at give barnet så gode rammer, at det kan vokse op og få et godt liv.

Hvornår tingene tipper over, så et barn får en øget risiko for et dårligt liv, vil være forskelligt. Nogle forældre kan fx godt klare svære problemer. De har ressourcer og overskud til på de givne betingelser at sørge for, at barnet får så godt et liv som muligt. Andre forældre kan ikke tackle det.

Hvad er det børnene risikerer ?

Det, børnene har en øget risiko for, er kort sagt at få de samme psykosociale problemer, som dem, der karakteriserer deres forældre. Det vil sige:

- Vi taler om øget risiko for, at børnene bliver ”fattige”, altså at de ikke får nogen uddannelse efter grundskolen og at de ikke får noget arbejde.
- En øget risiko for, at de selv bliver fysisk og/eller psykisk syge. Vi ved, at både fysisk og psykisk sygdom oftere findes blandt mennesker uden arbejde (og blandt mennesker, der i det hele taget er marginaliserede).
- Der er også en øget risiko for, at de dør tidligt.
- For kriminalitet.
- For misbrugsproblemer.
- Og for at de selv oplever, at deres liv ikke har så mange positive kvaliteter, som andre menneskers liv har.

Der er dog ikke nogen sikre lovmæssigheder. Det er vigtigt at gøre sig klart, at vi taler om risiko og ikke om sikre ting, der sker. For heldigvis er der børn, der klarer sig godt, trods vanskelige opvækstvilkår.

Når man skal hjælpe børnene, er det vigtigt tidligt at være opmærksom på, hvilke børn der har brug for hjælp, Man taler derfor om ”risiko-tegn”, forstået som signaler om, at der her er et barn, der har brug for en ekstra indsats.

Risiko-tegn:

- *Børnene bliver allerede som helt små beskrevet som meget krævende og vanskelige af deres mødre/forældre. Barnet beskrives negativt af forældrene.*
- *Der kan være problemer knyttet til barnet udvikling, fx taleproblemer eller at barnet ikke tager på i vægt, ikke vokser.*
- *Vedvarende og alvorlige indlæringsproblemer.*
- *Oftere adfærdsproblemer i skolen (fx hyperaktivitet).*
- *Oftere aggressiv adfærd over for kammerater og andre, de er sammen med dagligt.*
- *Tidlig fødsel*
- *Lav fødselsvægt*

- *Usikker tilknytning mellem mor/omsorgsgiver og barn*
- *”Grimme” (ikke attraktive) børn.*

Vi kan ikke sige, at en barndom med de og de problemer fører til et voksenliv med de og de problemer. Men der er en øget risiko for, at barnet som ung eller voksen:

- *Relativt oftere vil være involveret i kriminalitet.*
- *Relativt oftere vil få en psykiatrisk diagnose.*
- *Hyppigere vil få en depression.*
- *Øget selvmordsrisiko.*

Forebyggelsesmæssigt ville det være lettere, hvis vi kendte den præcise sammenhæng mellem problemer i barndommen og problemer i voksenalderen. Fordi det så ville det være lettere at vide, hvad man skulle gøre for at ændre tingene i positiv retning.

På den anden side er det også positivt, at der ikke er sikre lovmæssigheder. For det gør det tydeligt for os, at vi taler om mennesker - og at der mellem mennesker også sker ting, som man ikke uden videre kan sætte på en formel.

Det betyder, at der midt i al statistikken og midt i al snakken om risiko og risikobørn også bliver plads til håbet. Og håbet er et helt uundværligt redskab i såvel forebyggende som behandlende arbejde. Håbet er det - måske nok irrationelle - element, som betyder, at vi orker at handle, at vi kan blive ved, at vi lige forsøger, at vi engagerer os.

Håb - engagement - viden - planlægning - stædighed og vedholdenhed er væsentlige ingredienser i alt godt socialt arbejde.

Ser vi på barnets udgangspunkt, bliver det lettere at kunne tale om fremtiden på en positiv måde, ligesom det bliver lettere at svare på spørgsmål om, hvordan man tror, deres fremtid bliver, om man tror, de vil komme til at gentage de dårlige ting fra deres forældres liv. Fx jeg har tit mødt drenge, som spørger: tror du, jeg bliver voldelig, eller tror du, jeg bliver alkoholiker, for der står i avisen, at børn af alkoholikere ofte selv bliver alkoholikere.

Det er vigtigt for børnenes liv, at man har et kvalitativt godt svar på det.

Det, vi ved om risiko, kan illustreres sådan:

*100 børn af alkoholikere:
måske 30 får alkoholproblemer som voksne
måske 70 uden alkoholproblemer*

*100 andre børn:
måske 15 får alkoholproblemer som voksne
måske 85 uden alkoholproblemer*

*dobbelt så stor risiko
men i begge tilfælde er der flest, der ikke får alkoholproblemer*

Hvad betyder det for børnene ?

Det næste, jeg vil tale om, er hvad det at vokse op som ”risikobarn” betyder for barnet, mens det er barn. Det væsentlige her er, at det betyder, at barnet på mange områder får en meget anderledes barndom, end hvad de fleste forestiller sig om børns liv.

Barndomsminder præget af: rædsel, angst, dysterhed og en følelse af at være anderledes. Set i et kort perspektiv, altså mens børnene endnu ikke er voksne betyder det en opvækst præget af angst og af mangel på omsorg, på længere sigt betyder det risiko for en række problemer.

De spørgsmål, der især stilles, er: Vil de for eksempel blive mere depressive ? - Få flere vanskelige og belastende oplevelser end andre ? - Forsøge selvmord ? - Blive mere aggressive ? - Selv udøve vold ? - Misbruge alkohol ? - Eller misbruge narkotika ? - Vil de kunne klare sig socialt, få uddannelse, arbejde, ægteskab, børn?

3. Hvad skal der til for at bryde den sociale arvs negative mønstre ?

Der er forskellige indfaldsvinkler til, hvad svaret kan være. Dels kan man tage udgangspunkt i almindelige krav til børns udvikling - altså hvad alle børn har brug for. Og dels kan man tage udgangspunkt i, hvad forskningen har vist er særligt vigtigt for børn med øget risiko for psykosociale problemer, det der var illustreret med stikordene på den første overhead. Der er også en tidsmæssig forskellig indfaldsvinkel. Man kan fokusere på det korte eller det lange perspektiv.

Et relevant fokuspunkt vil være: barnets liv lige nu. At skabe så gode vilkår for det, som muligt. Sådan at barnet har en bedre barndom, end det ville have fået uden, at vi havde blandet os. Det vil sige en barndom,

- *hvor der bliver taget vare på behov som mad, tøj m.v.*
- *hvor barnet har gode relationer til jævnaldrende*
- *hvor barnet får omsorg fra sine forældre*
- *hvor barnet kan bruge energi på at udvikle sig og på at lære*
- *hvor barnet kan være trygt*
- *hvor der kan være aldersrelevante udfordringer*
- *hvor skolegangen bliver passet*
- *hvor barnet føler sig elsket og værdsat, især af sine forældre.*

De ting, som det umiddelbart vil være muligt at foretage sig for at hjælpe børn, er:

- *evne til social kontakt med andre mennesker*
- *analyseevne (samtale, give realitet, give viden)*
- *at der er nogen, der tror på en*
- *at der er nogen, man er synlig for*
- *en nestor i hvert fald i en periode*

Kort sagt et levende menneske, som på baggrund af viden og holdning påtager sig opgaven at møde børnene.

Demæst uddybning af, hvad ”risikobørn” har brug for, for at kunne blive mønstrebrydere.

Beskyttelsesfaktorer:

- forældrenes socialgruppe*
- forældrenes uddannelse*

*forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet
forældrenes evne til refleksion
barnets udseende
barnets begavelse
barnets evne til at danne relationer
om der er nogen, der særligt godt kan lide barnet
forhold til kammerater
hvordan barnet klarer sig i skolen
uddannelse, socialgruppe, arbejde
hvordan barnet tackler problemer
barnets evne til refleksion*

Socialforskningsinstituttet, Else Christensen

4. Hvor har vi mulighed for at handle ?

I debatten er vi tit tilbøjelige til at fokusere på det lange perspektiv. Det mener jeg er en forkert tankegang, hvis vi gerne vil have flere mønsterbrydere.

Det er meget mere betydningsfuldt at koncentrere sig om det korte perspektiv, forstået som: hvad der skal til, for at barnet kan få et godt liv, mens det er barn.

Først om børns basale behov - opskrift på en positiv cirkel:

Børn skal have mad, tøj, varme, husly: Dette er de helt basale krav til forældre, men børn kan ikke klare sig med dette, de skal også have kærlighed for at blive sunde og glade børn.

Børn skal kunne føle sig trygge og føle, at de er i sikkerhed: Børn skal føle at den verden, de lever i, er et godt og sikkert sted, hvor der mindst er én person, der elsker dem og tager sig af dem, og hvor de lærer at føle sig sikre på, at deres basale behov blive imødekommet. D.v.s. at det sultne barn får mad, at barnet bliver beroliget, hvis det er bange eller uroligt, at der er nogen, der gør noget, hvis barnet har smerter/kommer til skade, at nogen sørge for, at barnet har det varmt og tørt, at nogen beskytter barnet mod fare.

3. *Børn har brug for fysisk kontakt: De skal beroliges med fx at blive holdt om, de skal tages op, sidde på skødet, nusses og pusses, mærke at de er holdt af. Holdes i hånd, så de oplever, at der er en voksen, det vil tage vare på dem og passe på dem.*
4. *Børn skal have ros og opmuntring: De skal roses for ting, de klarer godt og opmuntring, så de tør gå i gang med nye opgaver. Ros og opmuntring får børn til at få selvtillid. Det betyder fx at de anstrenger sig mere for at klare nye opgaver, at de sjældnere kommer i vanskeligheder i sociale sammenhænge, har lettere ved at få venner, har lettere ved at lære noget, bliver bedre til at omgås andre mennesker, bliver bedre til at samarbejde og bliver gladere og tryggere.*
5. *Børn har brug for, at man smiler til dem: Et smil er et budskab om, at man kan lide at være sammen med dem, er glad for dem, er opmærksom på dem, elsker dem, passer på dem, at man selv er glad, at man er en person, som det er godt at være sammen med.*
6. *Børn har brug for, at man taler med dem - også de helt små børn. Når du taler med børn, at du er der og passer på dem. De lærer ord og de lærer selv sproget. Når de*

- bliver større, bliver de bedre til at tale med andre mennesker, forstå dem og selv gøre sig forståelige. De får lettere ved at udtrykke deres tanker og følelser.*
7. *Børn har brug for, at man hører på dem. Svarer på deres spørgsmål. Opmuntrer dem til at være videbegærlige og nysgerrige. At høre på hvad børn fortæller, er det samme som at vise dem, at de er noget værd, at de betyder noget. At man interesserer sig for dem. Også hvis de vil noget, de ikke må, er det vigtigt at bruge ord til at forklare dem det.*
 8. *Børn har brug for nye oplevelser: De har brug for at opleve forskellige ting, forskellige miljøer og mennesker og at få forskellige erfaringer. De behøver ikke at få mange ting eller dyre oplevelser. Men det er vigtigt at stimulere deres fantasi og at udfordre deres trang til at udforske og opleve verden.*
 9. *Børn har brug for, at man forholder sig til deres følelser. At man forholder sig til børnene, hvis der er noget, de er kedede af eller bange for. Tør høre på hvad de siger. Reagerer på det, også selvom man ikke altid kan løse problemerne. Børn, der vokser op med at deres følelser bliver respekteret, har en større chance for selv senere at komme til at respektere andre mennesker. Der er også større chance for, at de senere henvender sig til andre for at få hjælp, hvis de får alvorlige problemer.*
 10. *Børn har brug for belønninger og for opmuntringer. En belønning behøver ikke at være en ting, men være tid og opmærksomhed. At man vil være sammen med barnet. Det er at fortælle barnet, at det er noget værd. Nærheden og samværet, hvor barnet mærker, at den voksne selv har lyst til at være sammen med det, er mere belønnende end dyre gaver.*

Else Christensen, 13.marts 2000, inspireret af pjecen: The basics for health and happiness fra Children, young persons and their families agency, New Zealand.

Det er ting, som man selv kan arbejde med – men som der også ligger en stor opgave i at få formidlet til forældrene selv og mere bredt til hele offentligheden.

Et relevant fokuspunkt vil være: barnets liv lige nu. At skabe så gode vilkår for det, som muligt. Sådan at barnet har en bedre barndom, end det ville have fået uden, at vi havde blandet os. Det vil sige en barndom,

*hvor der bliver taget vare på behov som mad, tøj m.v.
hvor barnet har gode relationer til jævnaldrende
hvor barnet får omsorg fra sine forældre
hvor barnet kan bruge energi på at udvikle sig og på at lære
hvor barnet kan være trygt
hvor der kan være aldersrelevante udfordringer
hvor skolegangen bliver passet
hvor barnet føler sig elsket og værdsat, især af sine forældre.*

De ting, som det umiddelbart vil være muligt at foretage sig for at hjælpe børn, er: *evne til social kontakt med andre mennesker*

*analyseevne (samtale, give realitet, give viden)
at der er nogen, der tror på en
at der er nogen, man er synlig for
en nestor i hvert fald i en periode*

Kort sagt et levende menneske, som på baggrund af viden og holdning påtager sig opgaven at møde børnene. Et menneske, der er der for at "servicere" barnet, så det får noget godt med i sin rygsæk, så det er lidt bedre rustet til at orientere sig i verden og til at klare sig.

Det er de retningslinier, man på mange måder allerede arbejder ud fra i alt godt socialt arbejde.

Det er ting, vi sikkert godt kan blive enige om og hvor I siger: Ja, selvfølgelig, kunne hun ikke finde på andet? Men jeg er ikke sikker på, at der findes noget andet, som er bedre. Og hvis der er nogen, der tror, at dette er nemt, så vil jeg vove at påstå, at de ikke har forstået det.

Det er måske ikke så svært at gøre det første gang, men det er svært at blive ved. Og det er svært at holde fast i, at det er dét, der er det nødvendige. Og det er svært at finde nye tidssvarende former for en formidling af det håb, den tro på mennesker, den kombination af en professionel viden og en menneskelig modenhed, der ligger i at forholde sig til "risikobørnene" på den måde. Og det er også svært at finde nye former i det forebyggende og behandlende arbejde. For selv om indholdet på mange måder er langtidsholdbar, så skal der hele tiden laves nye indpakninger, så det passer til den tid, vi lever i. Det kræver kreativ og analyserende tænkning.

Og det er faktisk det, jeg har tænkt mig, I skal foretage jer i det kommende gruppearbejde. Hvor I - hvis I så nogenlunde kan godkende udgangspunktet - skal forsøge at komme med ideer til den gode indpakning.

Altså: Hvordan kan dette formuleres i relevante overskrifter ("slagord").

Hvilke handlinger kan sættes i gang (fx projekter).

Hvordan kan vi tydeliggøre de ting, der allerede sker (hænger sammen med at formulere mål for det arbejde, man laver).

Og hvordan kan man lave en formidling af disse ting til forældre og andre, så de kan være med til at trække i den rigtige retning.

Alt sammen under hensyntagen til de tre spørgsmål, der ifølge programmet skal besvares under gruppearbejdet.

GRUPPEARBEJDE DEN 2. JUNI

Efter Else Christensens oplæg delte konferencedeltagerne sig i seks grupper, hvor de i deres gruppearbejde blandt andet skulle besvare følgende spørgsmål:

Hvad genkender I om børns vilkår, problemer og lignende fra dagens oplæg?
Hvilke barrierer oplever I, der er lokalt for at skabe gode vilkår for børnene og de unge?
Griber vi tidligt nok ind, når vi erfarer, at børn og unge omsorgssvigtes?

REFERATER FRA GRUPPERNE

Gruppe 1

De enkelte medlemmer af arbejdsgruppen diskuterede holdninger og erfaringer i omsorgen for børn. Man var glade for landsstyremedlemmets (for Sociale Anliggender) udmeldinger.

Gruppen mener, at ventelisteproblemet for anbringelser af børn uden for hjemmet gør problemerne større.

Mangel på erfarne og uddannede medarbejdere giver mange begrænsninger for hele omsorgsarbejdet for børn.

Gruppens bekymring var, om barnet får den hjælp, det har brug for, når mangel på tid er et problem i arbejdet.

Gruppen ønsker, at kursusaktiviteterne inden for omsorgsarbejdet skal intensiveres.

For at forebygge problemer ved anbringelser af børn skal personlige kontaktpersoner udnyttes bedre.

Når mangel på uddannet arbejdskraft er tilstede, må man bruge ikke uddannede medarbejdere. Ligeledes er det et ønske, at behandlingen af hele familien skal være målet frem for at splitte familien.

Man kom også med den kritik, at man ikke bearbejder anbragte børn og unges indre følelser mere uddybende.

Det er også et ønske om kursusaktiviteter for plejeforældre.

For at opnå mere handling ønsker man, at der skal iværksættes kampagner rettet mod befolkningen og socialarbejderne. I gruppearbejdet var der også diskussion om behovet for kontaktpersoner i lokale miljøer, som efter gruppens mening burde være et stående tilbud.

Gruppen mener også, at opdeling af opgaverne i sagsbehandlingen ofte forhaler den hjælp, der kunne iværksættes i en tidligere fase over for barnet.

Gruppen mener ligeledes, at i omsorgen for børn og unge skal arbejdet koncentreret mere om at nå frem til problemets kerne. Hvis de ansvarlige forældre har problemer med alkohol, må man handle ud fra selve problemet eksempelvis ved at kræve, at forældrene skal i behandling for alkoholmisbrug.

Socialarbejderne har store erfaringer inden for omsorgen, som burde udnyttes meget mere.

Kritikken går også ud på, at i nogle større byer er kravene om aktiviteter meget høje, selvom mulighederne allerede er tilstede. Gruppen mener, at børnenes egen opfindsomhed ikke skal begrænses ved at servicere aktiviteter mere, end det er nødvendigt.

Gruppe 2

Diskussionen i vores gruppe startede med, at i omsorgen for børn og unge i dag er der mange involverede personer for en familie. Gruppen mener, at man skal gøre meget mere ud af et tværfagligt samarbejde i de forskellige instanser.

Omkring diskussionen om den sociale arv, blev miniprojekterne i Qaqortoq og Narsaq nævnt. Disse projekter går ud på at tage fat i eventuelle ”risikopiger”, der vokser op i alkoholiserede familier. I dette arbejde tager man fat om risikogruppen for at bryde den sociale arv. Projekt- medarbejderne har gode målsætninger for deres arbejde med ansvarsfordelinger og et samarbejdsprogram for alle implicerede.

Et andet projekt, der blev fremhævet i gruppearbejdet, var projektet i bygden Sarfannguaq – ”Stop dårlig indflydelse over for børn”. Projektet går ud på at lave opsøgende arbejde, når det gælder børn i utrygge omgivelser. Børnene blive afhentet og anbragt et andet sted, når forældrene er på druk. Når drikkeriet er overstået bliver hjemmet opsøgt af ”Hjemmehos’erne”, der skal snakke med forældrene. I takt med en positiv udvikling, vil man afskaffe ordningen.

Et andet eksempel, der blev nævnt, er en indsats, der går ud på at lave spørgeskemaer for at forebygge problemernes opståen. Projektet omfatter også handicappede og døve, fordi man også ønsker at være opmærksom på disse gruppers problemer.

I debatten omkring formiddagens forskellige indlæg blev der nævnt, at politikere med interesse for sociale anliggender er ved at komme frem, som socialarbejderne kan benytte sig bedre af.

Men der blev også stillet dette spørgsmål: Hvad er den politiske målsætning omkring omsorgen for børn og unge. Politikere kan i samarbejde med deres embedsmænd igangsætte målsætninger på børne- og ungeområdet. Man efterlyste politiske målsætninger og børnenes egen deltagelse i arbejdet. Der blev jo sagt: - De voksne er atter i gang med et seminar om børn. Omvendt skal socialarbejderne gøre mere ud af at få indflydelse over for deres politiske bagland.

Ud fra formiddagens debatindlæg blev gruppen også enig om, at der burde afsættes midler til Socialreformkommissionens mange anbefalinger, men i denne diskussion blev der også sat spørgsmålstejn ved, om vi i Grønland har råd til mange forskellige aktiviteter, der koster mange penge. Men jeg vil påminde jer om, at forebyggelse er billigere i dag og omkostningerne vil vokse fra i morgen.

Diskussionen går også ud på ressourcer og tilbud i det sociale arbejde. Hvis fremtidens børn skal være ønskebørn, kræver dette bedre forberedelse og mere omfattende forarbejde. Hvis fremtidens børn skal være ønskebørn, må man eksempelvis indføre et fag om familien i folkeskolen. Efter vores mening er det nødvendigt at indføre dette fag for at undgå tragedier og blive stærke som et folk.

De erfaringer med at holde kurser for belastede familier, må også afprøves andre steder. På den måde kan man bearbejde de eksisterende problemer i familierne og løse dem. Disse kurser vil give en forandring til det bedre og endvidere er det oplagt at etablere en familie-højskole.

Hvordan kan vi bryde den onde cirkel, når det handler om vore børns opvækst? Mulighederne for at bryde denne onde cirkel må blive mere synlige. Vi mener, at idealer er ved at blive en mangelvare i dette samfund.

Hvis vi ikke har misforstået Jørgen Wæver Johansen, så mener vi, som til daglig arbejder med familierne, at der er for mange, der går rundt med deres problemer.

Man siger, at børn arver det miljø, som de vokser op i. Det handlede Else Christensens indlæg om. Man må arbejde for at bryde det dårlige miljø. Man må, så godt som det er muligt, prøve at give børnene, det som forældrene ikke kan give.

Når vi ved, at børnene bliver udsat for omsorgssvigt, må det være muligt at kunne anmelde anonymt.

Gruppen efterlyser også mere ens retningslinier for metoderne i omsorgsarbejde.

Gruppe 3

De oplæg, der blev fremlagt af politikerne og behandlerne, synes at være meget genkendelige. Derfor mener gruppen, at der er behov for at komme ud med realiteterne, som børn bliver udsat for og lægge det fremtidige arbejde på et mere realistisk grundlag.

Arbejdsgruppen har den indstilling, at det er uacceptabelt at hjemsende anbragte børn i utide til en familie, som ikke er klar til at modtage et barn. Den dag i dag forsømmer man det arbejde, der skal til, når det handler om disse familier. Det betyder, at børnene bliver hjemsendt til en familie, som ikke er blevet behandlet for deres problemer og så må man jo anbringe barnet igen efter kort tid. Dette problem skal løses og efterværn er også et arbejde, der skal laves fra myndighedernes side, når børnene bliver hjemsendt.

Vi mener også, at børnene er ofrene for deres forældres omsorgssvigt. Der må være nogle foranstaltninger for de forældre, der svigter deres børn. De forældre, der svigter deres børn gang på gang, bliver behandlet således:- Ja, nu tager vi barnet fra jer, så nu kan I feste og lave ballade, som det passer jer. Man gør ikke noget ved forældrene, når børnene er anbragt. Man skal også tænke på, at det omsorgssvigtede barn ikke kun bliver udsat for omsorgssvigt. Problemerne følger barnets liv, på skolegangen, på uddannelsen. Derfor er det nødvendigt at etablere et tværfagligt samarbejde, så kræfterne kan blive koncentreret om at hjælpe barnet ud af problemerne.

Det er også nødvendigt at få flere familierådgivere. Ligeledes er der også behov for, at skolen gør en indsats for at forebygge anbringelser af børn. Undervisning kan gøres mere ensrettet, så de får den nødvendige viden, der skal til. Når undervisningen bliver mere målrettet, bliver børnene også mere stærke og den vil også formindske risikoen for, at børnene bliver anbragt uden for hjemmet. Vi mener, at børnene skal have indflydelse på aktiviteter og deltage i udformningen af nye retningslinier for omsorgsarbejdet.

Problemet med anbragte børn, som man ikke kan magte, er ved at blive synligt. Enten bliver disse børn bare sendt hjem eller man finder en alternativ løsning. Derfor mener vi, at medarbejderne i børnehjemmene skal dygtiggøres, således at de bliver i stand til at tackle problem-børn. Problemet viser jo, at medarbejderne ikke bliver oprustet til at tackle problemerne, fordi de ikke bliver uddannet godt nok.

I de steder, hvor man ikke har psykologer, har medarbejderne stort behov for videreuddannelse. Disse medarbejdere skal have mulighed for at dygtiggøre sig.

Det er vigtigt at bruge vore erfaringer i socialt arbejde frem for at finde på noget nyt hele tiden.

Gruppen mener, at det er vigtigt at forny sig. Vi ønsker at påminde jer, at aldersgrænsen i omsorgen for børn er 18 år med mulighed for en udvidelse. Der er behov for at udvide aldersbegrænsningen, fordi mange af disse børn har brug for mere omsorg og rådgivning efter det fyldte 18. år.

Et frivilligt socialt arbejde må aktiveres. Det kan være, at større børn kan tage sig af mindre børn.

Det er et område, der kan blive mere omfattende for fremtidige aktiviteter.

Gruppens klare holdning er, at problemets kerne er alkoholmisbrug. Derfor mener vi, at alkoholpolitikken må revurderes, hvor holdningerne bliver mere målrettede.

Gruppe 4

Vores grundlæggende mening er, at de enkelte selv har ansvaret for sig selv og deres børn. Enhver kan have sociale problemer i familielivet, alt efter hvordan familiens levevilkår er.

De største problemer: Mangel på uddannet arbejdskraft, som socialrådgivere, pædagoger, familierådgivere, psykiatere og skolepsykologer. Der er behov for bedre lønninger og bedre arbejdsforhold, der kan løfte op i den rigtige retning. Udover disse ting må kommunerne og myndighederne støtte kurser og efteruddannelsesaktiviteter. Hvis medarbejderne skal blive bedre til

deres arbejde, må de udrustes med redskaber. Endvidere må socialvæsenet, sund-hedsvæsenet og politiet samarbejde bedre og mere effektivt.

Selvom arbejdet kan være ensomt i dagligdagen, må socialarbejderne udvise mere engagement over for deres klienter. Deres interesse for deres arbejde kan blive mere synligt, eksempelvis ved at holde borgermøder.

Landstingsmedlemmer og landsstyremedlemmer må udvise mere interesse for forholdene i yderdistrikter. Eksempelvis giver man kun 1 times samtale til en repræsentant fra yderdistrikterne, når vedkommende er på visit i Nuuk. De valgte politikere må også gennemgå kurser, eksempelvis omkring lovgivningen, så de kan få den nødvendige indsigt i tingene, som de skal debattere. Der er ikke pladser nok i daginstitutionerne. Det er en trist kendsgerning. Men efter vores mening er antallet af anbragte børn alt for stort og netop derfor er det vigtigt med en tidlig indsats.

Gruppe 5

Formiddagens indlæg er meget genkendelige problematikker for os, eksempelvis Else Christensens indlæg om social arv ud fra nogle undersøgelser fra Danmark. Det er interessante ting, der er kommet frem og for os er det ønskeligt, at vi selv havde nogle lignende undersøgelser.

Vi vil anbefale, at der bliver lavet undersøgelser i Grønland.

Et af diskussionsemnerne er mangel på kommunikation som en social arv fra vore forfædre. Det positive er så, at samtaler om problemer er meget mere udpræget blandt ungdommen i dag. Det er nødvendigt at drage omsorg for det ufødte barn og derfor er der behov for fødselsforberedelser.

Vi har diskuteret problemerne omkring forældres omsorgssvigt og anbefaler over for forældre, at de skal tage deres forældreansvar mere alvorligt.

Vi snakkede om problemer omkring anbringelser. Vi mener, at ventelisten for anbringelser af børn er for lang. Kommunerne har også deres problemer, når de unge skal anbringes uden for hjemmet, hvor det er svært at finde plejeforældre til denne gruppe. Vi foreslår, at der skal undervises i samtaletræning for forældre og børn, der kan forbedre måden at kommunikere forældre og børn imellem og gøre parterne mere bevidste om at være mere ansvarlige.

Man er meget glade for Kanukoka's informationsmateriale om love om udskænkning og rygning.

Vi har ikke en børnelov i Grønland. Efter 20 år med et hjemmestyre må vi snart kunne udforme en lov, der beskytter børn. Den nuværende forordning forsvare forældrene for meget. Vi vil anbefale over for politikerne, at de skal kæmpe for, at der udformes en børnelov, der beskytter børnenes vilkår.

Hvad er forhindringerne for at udføre mere effektiv omsorg for børn og unge i de enkelte steder:

Mangel på arbejdskraft, for få medarbejdere, lave lønninger. Samarbejdsvanskeligheder med forældre er en begrænsning for omsorgsarbejdet.

Så er der også selve forordning nr. 9, der omfatter omsorgen for børn og unge. Mulighederne i denne forordning kan give begrænsninger, der forhindrer en tidlig og hurtigere indsats for børn. Når vi f.eks. vurderer, at et barn må anbringes uden for hjemmet, kræver forordningen, at samtlige socialudvalgsmedlemmer skal komme med deres vurdering, hvor barnets tarv kommer i sidste række.

Når det handler om gravide børn under 18 år, møder vi nogle gange, at forældrenes ønske om at blive bedsteforældre kommer i første række, selvom barnet ønsker abort. I den anledning har vi diskuteret behovet for at lave lovgivningen om, således at disse børn kan få indflydelse på deres situation.

Mangel på arbejdskraft nødvendiggør prioritering af arbejdsopgaver og har også den negative virkning, at mange arbejdsopgaver må vente i lange perioder. Der skal etableres familieafdelinger i enhver kommune.

Vedrørende spørgsmål 3 - meldingspligt ved kendskab til omsorgssvigt af børn og unge:

Der er alt for store forventninger til socialkontorerne. Vi anbefaler, at omsorgsarbejderne melder om omsorgssvigt i god tid, eksempelvis når skolen ved noget. I diskussionen om et tættere samarbejde mellem de forskellige instanser, kom vi ind på en kotyme, som nogle kommuner anvender: Tværfagligt samarbejde om børn og unge, hvor relevante medarbejdere mødes og diskuterer fagligt arbejde. Denne arbejdsform vil være gavnlige for omsorgen for mindre børn.

Gruppe 6

Vi startede med at snakke om Else Christensens undersøgelse, som var spændende, men så blev der nævnt, at Paarisa har lavet en undersøgelse her i Grønland om skolebørn, om deres skolegang og om deres anvendelse af rusmidler. Det overraskende ved denne undersøgelse er, at disse skolebørn på 15-16 år alle sammen har ment, at de har et godt liv, og at de havde en god skolegang.

Derudover blev der nævnt om en anden undersøgelse i 1999 om skolebørn fra 11 til 17 år, som blev foretaget af en læge. Så vidt jeg kunne forstå, er det lige før, denne undersøgelse og resultaterne derfra skal offentliggøres.

Derefter gik vi over til folkeskolen og forventningerne derfra. Der blev blandt andet talt om et eksempel på, at folkeskolen ikke var parat til at tage imod eleverne. Der var nogen elever, der var velfungerende i børnehaven og som var vant til at tage imod indlæring o.s.v. Men når de så kom i skole, var skolen ikke parat til at tage imod disse elever. Det modsatte eksempel var så, at når børnene kom i skole, var de ikke forberedt på at gå i skole og hvor forventningerne gik den modsatte vej, hvor skolen var længere fremme end de børn, der kom i skole.

Gruppen var hurtigt enig om, at det største problem til børns manglende trivsel er alkohol, og at man fra politisk hold burde gøre noget for at stoppe folks alkoholmisbrug. Vi var så lidt inde på, at i Nuuk og i Ilulissat, da lykkes det nogenlunde med folks afvænningskure, og at folk bliver ved med at være ædru, men hvis der er nogle folk, der kommer ude fra kysten, så faldt de ofte tilbage efter hjemkomsten. Deres omgangsmåde er at være sammen med druk-kammerater og der var ikke noget alternativ til at fungere på en anden måde. Der blev nævnt Ammassalik og der vil man prøve at starte et projekt, hvor man tager udgangspunkt i de forhold, der var derovre.

Så var der meget ros for de mål, der blev opstillet fra politisk hold. Man synes, at det er flot, at man opstiller nogle mål, men de skal også omsættes i praksis.

I diskussionen om manglende viden, blev der nævnt mangel på uddannet personale, manglende efteruddannelse og en stor udskiftning blandt personalet. Man gjorde også opmærksom på, når der er for mange instanser, der hver for sig tager sig af omsorgssvigtede børn i stedet for at arbejde sammen.

I diskussionen kom man blandt andet ind på, at der er mangel på at stille krav til brugerne. På arbejdspladserne stiller vi ikke krav til hinanden. Man mener, at systemerne er meget stive, fordi hele systemet kører efter danske regelsæt.

PLENUM EFTER GRUPPERNES FREMLÆGGELSE DEN 2. JUNI

Åbent brev til Jørgen Wæver Johansen fra Kunnak Kalia, Kangaatsiaq Kommune:

Socialkontoret i Kangaatsiaq Kommune står med omfattende problemer, idet mangel på arbejdskraft bliver større og større, selvom vi konstant søger efter medarbejdere.

Omsorgsarbejdet for børn og unge er vanskeligt, og vi mangler medarbejdere til handicappede børn. Vi har ingen uddannet personale til denne gruppe, men udfører selve arbejdet så godt vi kan.

Sociale problemer bliver mere og mere synlige, selvom vi udfører arbejdet så godt vi kan, så går det ud over børn og unge og de handicappede. Mangel på uddannet personale går ud over arbejdet med forældre i takt med voksende problemer.

Mangel på socialrådgivere er generelt voksende rundt omkring og jeg vil gøre opmærksom på, hvad for nogle årsager der er for dette problem. Bedre arbejdsvilkår kan måske afhjælpes med personalegoder som feriefrirejser. Vi betaler eksempelvis selv for vores ferier, selvom rejseomkostningerne er enormt høje i forhold til den løn, vi får. Feriefrirejser får vi jo efter overenskomst hvert andet eller tredje år.

Måske kan man indføre feriefrirejser hvert år. Det kan eventuelt forbedre situationen omkring mangel på arbejdskraft, der rammer omsorgen for børn og unge, de handicappede og forældre med vanskeligheder. Dette er et råd, som jeg vil give.

Man kan også effektivisere samarbejdet mellem kommunerne og hjemmestyret omkring det sociale område - en effektivisering af et eksisterende samarbejde, som nu har været mærkbar gennem de seneste år.

Arbejdsområderne bliver jo mere omfattende, mens arbejdskraften bliver reduceret. Man siger, at vi er en lille befolkning, men når man står over for en befolkningsgruppe på 3000 mennesker, uden den arbejdskraft man har behov for, så er arbejdsbyrderne store. At stå med 10-15 børn med store problemer, som er svære at løse, er et kæmpe problem, som man må finde en politisk løsning for. Det vil jeg overlade til Jørgen Wæver Johansen at løse.

Jon Tynis: Jeg vil takke for ellers gode referater fra grupperne. Imidlertid er der to ting, som jeg ønsker at kommentere. Det første er, at, som vi ved, så skal børn have forældre, når de kommer til verden. Vi snakker om børnenes rettigheder. Hvad med forældrenes rettigheder? Hvad med forældrenes vilkår? Hvad med boligerne til forældrene og hvordan er arbejds-markedet for forældrene? Jeg mener, at disse fundamentale ting er meget, meget vigtige for forældrene, således at børnene kan have det godt. Det vil jeg understrege.

En anden ting, som jeg vil komme ind på, er mulighederne for fleksibilitet. Man skal have mulighed for at udvikle sig i det lokale miljø i større grad end det er muligt i dag. Det vil medføre mere ansvarlighed for egen situation i bygderne og i byerne.

Bodil Karlshøj Poulsen: Der blev omtalt en rusmiddel undersøgelse blandt unge. Den er så ny, så jeg kun har et enkelt eksemplar med, men den vil blive sendt til samtlige kommuner.

En af de ting, som jeg har nævnt i gruppen, det var, at halvdelen af de unge på 15-16 år, som er med i undersøgelsen, angiver, at de jævnligt drikker sig fulde. Men der står også noget om deres forhold til familien og hvordan de bor sammen med deres familie. Jeg nævnte også en anden ting, som er et alvorligt problem: Hver 8. ung angiver at have sniffet og sniffet jævnligt.

Jørgen Wæver Johansen: Først vil jeg sige tak til samtlige grupper for indholdsrige referater, som vi vil arbejde videre med.

Jeg tror, at vi alle er enig i, at forældre skal behandles, før anbragte børn bliver hjemsendt og modtaget. Problemet med at forældre ikke bliver behandlet, er fuldstændigt uacceptabelt, som vi skal gøre noget ved. Problemet blev behandlet af Landstinget under samlingen i vinter. Landstingets Socialudvalg har fået opgaven om at se på problemet og skal fremlægge et forslag til en løsningsmodel. Udvalget skal fremlægge en betænkning til efterårssamlingen.

Jeg har lagt mærke til, at flere grupper har bemærkninger om forordning nr. 9, der handler om børn og unge, og har forslag om at ændre denne forordning, så den kommer til at beskytte barnets rettigheder.

Beskyttelse af børn må prioriteres og ikke deres forældre, der svigter dem.

Der var en anden bemærkning om anbragte børn, der bliver sendt hjem eller anbragt et andet sted i utide, fordi man ikke magter at have dem i børnehjem. Det er selvfølgelig uacceptabelt og utilfredsstillende.

Vores mulighed er at starte nye projekter, men alle nye initiativer kræver omkostninger. Netop derfor har vi fremlagt denne problematik over for Landstinget, som heldigvis blev forstået af samtlige partier. Vi er spændt på, hvor mange af nye projekter, der kan gå igennem Finansudvalgets lup til efteråret.

Jeg er ikke i tvivl om, at vi i samarbejde med Landstingets Socialudvalg kan kæmpe sammen for at få vore sager igennem.

Jeg har også bemærket, at næsten samtlige grupper ønsker, at der skal afsættes midler til bedre vilkår for kurser og efteruddannelse inden for det sociale område. Det er sandt. Det er et ønske også fra vores side, som vi håber kan blive en realitet.

Hvad angår Ove Poulsens forslag om kurser for politikere, har vi til finansåret 2001 taget højde for kommunalvalget og søgt om midler til kurser. Vi ønsker nemlig at afholde kurser for socialudvalgenes medlemmer, når nye kommunalbestyrelser skal i gang med deres valgår, således at de får mere indsigt i deres arbejdsområde.

Jeg er enig med gruppe 3, der ønsker, at man skal arbejde ud fra egne erfaringer og ikke hele tiden efterlyse noget nyt. Vi kan udnytte vores egne erfaringer langt mere og arbejde sammen i områder, som vi er fælles om. Vi kan ikke køre efter hensigtserklæringer. Flotte taler vil ikke reducere alkoholmisbruget. Det er effektive kampagner, der kan ryste andre, der skal frem. Det kræver børnene i vores samfund.

Jeg lagde også mærke til, at flere har kommentarer om lønforhold. Vi må også huske på, at gruppen af socialrådgivere og pædagoger er stor i forhold til landets samlede befolkning. Men pædagoguddannelse er i den kategori, som hedder mellemuddannelser, som er lavtlønsgruppen.

Derfor er det ikke så mærkeligt, at denne gruppe søger andre arbejdsområder, som giver bedre løn.

Jeg er dog ikke i tvivl om, at de laver et godt arbejde for samfundet, selvom de ikke udnytter deres uddannelse. Men det er ærgerligt, for vi har jo brug for dem især, når det handler om omsorgsarbejdet for børn og unge.

Undersøgelser og forskning er nogle af områder, som bliver efterlyst. Det er sandt. De bedste beslutninger bliver taget, når grundlagene er gode. Dårlige beslutninger kommer fra dårlige grundlag. Derfor må det være i vores interesse, at de fleste undersøgelser bliver lavet og at vi har talmateriale, som angiver virkeligheden. Netop derfor skal vores direktorat blive bedre til at samarbejde med forskerne og Ilisimatusarfik om disse aktiviteter.

Graviditet og fødselsforberedelse er også et emne, som bliver taget op. De fleste forældre har en begrænset viden, når de bliver forældre. Fødselsforberedelse er et tilbud, som alle kommende forældre har godt af at tage imod, så kommunerne må blive bedre til at etablere disse tilbud.

Jeg er enig med nogle af grupperne, der går imod ventelisteproblematikken for anbringelser af børn uden for hjemmet, der sommetider kan vare op til 2 år. To år er alt for lang tid og er en uacceptabel ventetid. Det er rigtigt, at problemerne vokser under den lange ventetid, især for børn og unge, der skal i behandling. Derfor er der behov for nye pladser - det kan vi ikke komme udenom.

Driftsomkostninger til børnehjemmene bliver varetaget af kommunerne. Halvdelen af omkostningerne bliver taget fra bloktilskuddet, hvor den ene halvdel bliver betalt af kommunen.

Derfor er vi i gang med at kigge på andre måder at skaffe pladser på. Hvis kommunerne er interesseret i at dele omkostningerne til et privatdrevet børnehjem, så er det jo en mulighed. Selvfølgelig skal omkostningerne være rimelige. Vi kan ikke altid regne med, at det er det offentlige, der skal komme med en løsning, men at initiativet kan komme fra en anden side.

Jeg er enig i, at lovgivningen skal strammes, hvad angår love, der handler om børn.

Jeg er også enig med de talsmænd, der ønsker egentlige familieafdelinger i kommunerne. Lige som Socialreformkommissionen har anbefalet, vil jeg også anbefale, at kommunerne ansætter familierådgivere.

Jeg mener også, at oplysningskampagnerne fra vores side skal blive mere omfattende.

Hvad angår meldingspligt i forhold, hvor man har kendskab til omsorgssvigt af børn, ved vi, at vi skal melde til socialkontorerne. Det er vi alt for dårlige til. Det handler vel også om vores manglende viden. Netop derfor må vi selv søge efter mere viden. Både vi og skolen skal vide, hvad pligterne er.

En af grupperne sagde noget om, at manglende viden er en barriere. Det er rigtigt. Som nogen sagde, vil flotte taler ikke ændre på problemerne. Når vi laver politiske handlingsplaner, må disse kunne realiseres. Hvis vi ikke kan realisere vore målsætninger, bliver vi bare en del af problemet og kommer kun til at skuffe hinanden. At være realistiske og komme ud med realistiske forhold, som Aii har snakket om i formiddags, kan jeg bare tilslutte mig til. Selvom forholdene ikke er gode, må vi kunne tage problemerne op og debattere dem. Vi skal arbejde sammen om initiativer og realisere målsætningerne sammen.

Vedrørende Kunnak Kalia's fremstilling af forholdene i Kangaatsiaq vil jeg sige, at det ikke er noget nyt, at Kangaatsiaq Kommune ikke kan få arbejdskraft. Kangaatsiaq Kommune står ikke alene med dette problem. Næsten samtlige yderdistrikter og mindre kommuner står med dette problem. Problemet kræver et nærmere samarbejde kommunerne imellem. Jeg mener, at en løsning vil være, at nogle kommuner slutter sig sammen til én. Vi er en lille befolkning og har heller ikke uddannede folk nok. Hvis vi var 250.000 mennesker ligesom i Island, har vi nok haft arbejdskraften. 18 kommuner er for mange til en befolkning på 56.000.

Tak for gruppernes fremlæggelser. For mig er disse fremlæggelser spændende, dybe og indholdsrige.

Jeg håber, at I også har fået input ligesom jeg.

Torben Alne: Jeg har et par ting, som jeg godt vil sige noget om. Det handler om børnenes sikkerhed og at disse børn har krav på at blive behandlet ordentligt. Jeg er meget glad for, at Landstinget er ved at tage en beslutning om, at forstanderne i børnehjemmene igen kan få indflydelse på udskrivning af børnene. Det synes jeg, er meget betryggende.

Når det er sagt, så er der jo andre former for sikkerhed for børnene. Der er børn uden forældre, hvor der ifølge loven skal beskikkes en værge, når der ikke er nogen, der har forældremyndigheden over dem. Jeg kender til to tilfælde, hvor man aldrig har taget sig sammen til at beskikke en værge. Det synes jeg, er dybt godnat og jeg synes, at det er i den grad en tjeneste-forsømmelse af kommunen, når vi bliver nødt til at gøre opmærksom på, at det skal gøres. Det kan man ikke tillade sig.

En anden ting, som jeg gerne vil fremhæve, er problemet omkring at have en personlig rådgiver. Jeg synes, at man bruger denne ordning alt, alt for lidt. Der er jo utroligt mange børn, hvor man også forsømmer at sætte en personlig rådgiver på.

Jeg ser personlige rådgivere som værende utroligt gode til at sikre børnene i forhold til f.eks. anbringelse uden for hjemmet, i forhold til en udskrivning, når de skal hjem efter, at vi har holdt dem i ørerne, jeg ved ikke i mange år. Det bliver brugt alt for lidt. Jeg kunne godt tænke mig, at man brugte dem meget mere og hvis man begynder at bruge dem, så synes jeg, at man skal sætte sig ned og tænke over det, fordi jeg mener, at man ikke kan tage hvem som helst som personlig rådgiver. Jeg mener, at man skal gå ud og finde nogle mennesker, som er egnede og så skal man sætte dem på kurser, uddanne dem til deres opgave.

Jeg har én ting til, som vi oplever meget på døgninstitutionerne og som Jørgen var lidt inde på. Nogen af grupperne har også været inde på emnet. Når børnene bliver sendt hjem i utide, skal vi blive meget, meget dygtigere til at lave handlingsplaner for børnene. Der står jo rent faktisk, at der skal laves en handlingsplan, når et barn bliver anbragt uden for hjemmet. Det sker ikke. Jeg fik engang at vide fra en af de større kommuner, at de har sandelig en mappe med handlingsplaner på alle børnene, men jeg kunne ikke få lov til at se den. Jeg tror simpelthen ikke på det, fordi, når vi modtager børnene på vores børnehjem, så følger der i hvert fald ikke nogle handlingsplaner med fra kommunen.

Det ville have været en utrolig god ting, når kommunen efter 2 ½ år har haft to eller tre sagsbehandlere for et barn, hvor vi så kunne sige, at det var af den årsag, at barnet blev anbragt.

Inge Lyng: Jeg synes, at der er kommet rigtigt mange ting frem denne eftermiddag. Dels er det selvfølgelig mange ønsker om forbedringer, og dem vil der altid være masser af. Noget af det, som jeg hæfter mig ved, og som jeg har et indtryk af, er, at der i den eksisterende lovgivning er mange muligheder, som kunne udnyttes bedre. Det er måske ikke altid et spørgsmål om penge hele tiden, som det er et spørgsmål om at finde sammen og finde ud af, hvad man kunne gøre, også selv om det blev sagt, at systemerne er stive. Det er mit indtryk, at det må være inspirerende for jer, der skal kæmpe videre med problemerne.

Asii Chemnitz Narup: Der er mange, som kom ind på kurser for socialarbejdere. Det er heller ikke så mærkeligt, fordi når man skal arbejde med mennesker, må man have gode egenskaber. Man skal have en god uddannelsesbaggrund. Somme tider lyder det bare, som om vi næsten aldrig holder kurser, selvom der bliver holdt kurser ret ofte. Jeg synes, at vi skal gå videre og spørge os selv: Passer de kurser til os? Hvorfor kræver vi mere? Hvorfor bliver vi ved med at kredse om dette emne? Jeg ville ønske, at vi kan uddybe emnet lidt mere. Vi bruger mange penge og spørgsmålet er så, om vi bruger pengene efter hensigten. Det handler også om bevillingsgiverne, der ikke koordinerer deres arbejde, så pengene fosser ud i blæsten.

Så vil jeg gerne tilbage til at have nogle flotte mål uden at kunne realisere dem. Jeg vil lige tilbage til mit indlæg fra i formiddags om samspillet mellem politikerne og embedsmændene, ikke mindst embedsmændene i kommunekontorer, socialkontorer og direktørerne i direktoraterne. Jeg mener, at når beslutningerne er taget, så er opgaven den at føre beslutningerne ud i livet. Det er netop dette problem, som vi mangler at finde en løsning på og som vi er ret så dårlige til at håndtere. Det kan ikke betale sig at beskyldte hinanden for fejl. Vi politikere kan sige, at det er embedsmændenes arbejdsområde - de administrerer opgaverne. De kan sige til os: Det er de folkevalgte, der ikke følger deres beslutninger til døren! Jeg mener, at det vigtigste er at komme videre nu.

Når emnet handler om forskning, så har jeg et specielt ønske. Som årene er gået, er der mange tidligere anbragte børn og unge, som nu lever deres eget liv og har fået familie. Jeg har lyst til at

spørge: Hvordan mon de har det? Der må være nogen, som lever godt og sørger for deres pligter. Der må også være nogle, som står svagere. Jeg synes, at tiden er inde til at få en undersøgelse igang om disse forhold. Disse undersøgelser vil være til fordel for vores videre arbejde.

Jeg vil også komme med min betænkelighed vedrørende forordning om børn og unge. De enkelte kommuner har pligt til at anmelde anbringelser af børn til Socialdirektoratets regionalkontorer. Jeg har spurgt Socialdirektoratet sidste år, om antallet af anbringelser i de seneste år og om disse oplysninger ikke kan viderebringes til socialudvalgene til orientering, således vi bliver i stand til at følge med i vores arbejdsområde. Det svar jeg fik, var, at man ikke er i stand til at opfylde dette ønske, fordi kommunerne forsømmer deres meldingspligt. Det kan være, at det handler om ressourcer, men der er også et ønske om at blive mere effektive.

Jeg mener, at de enkelte socialudvalg må revurdere deres arbejdsområde. Hvis de ikke er i stand til at følge de gode hensigter i forordningen, må forordningen laves om. Jeg synes, at det er pinligt, når vi ikke er i stand til at opfylde paragrafferne, blandt andet fordi vi ikke får forholdene klarlagt.